

הַלְבוֹת חֶמֶץ וּמִצָּה פָּרָק ג

א. כְּשֶׁבוֹדֵק אָדָם וּמִחֶפֶשׁ בְּלִילֵי אַרְבַּעַת עָשָׂר, מוֹצִיא אֶת הַחֶמֶץ מִן הַחוּרִים וּמִן הַמַּחְבֹּאוֹת וּמִן הַזְּווֹיֹת, וּמִקְבֵּץ הַכֹּל, וּמְנִיחוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד. עַד תַּחֲלֹת שְׁעָה שְׁשִׁית בַּיּוֹם, מִבְּעָרוּ; וְאִם רָצָה לִבְעֹרוֹ בְּלִילֵי אַרְבַּעַת עָשָׂר, מִבְּעָרָה.

ב. הַחֶמֶץ שֶׁמְנִיחַ בְּלִילֵי אַרְבַּעַת עָשָׂר, כְּדֵי שִׂיאֲכֹל מִמֶּנּוּ לְמַחֵר עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת אֵינוֹ מְנִיחוֹ מִפְּזָר וּמִפָּרָד, בְּכָל מָקוֹם, אֲלֹא מִצְנִיעוֹ בְּכָלִי אוֹ בְּזֻיֹּת יְדוּעָה, וְנִזְהָר בּוֹ: שֶׁאִם לֹא נִזְהָר בּוֹ וּמִצָּאוֹ חֹסֶר צָרִיךְ לְחַפֵּשׁ אַחֲרָיו וּלְבַדֵּק פַּעַם אַחֶרֶת, שֶׁמָּא גָּרְרוּהוּ הָעֶכְבָּרִים.

ג. חָל אַרְבַּעַת עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת בּוֹדֵקִין אֶת הַחֶמֶץ בְּלִילֵי עָרֵב שַׁבָּת, שֶׁהוּא לַיִל שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר; וּמְנִיחַ מִן הַחֶמֶץ כְּדֵי לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, וּמְנִיחוֹ בְּמָקוֹם מִצְנֵעַ, וְהַשָּׂאָר מִבְּעָרוֹ מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת. וְאִם נִשְׁאָר מִן הַחֶמֶץ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת אַחֵר אַרְבַּע שָׁעוֹת, מִבְּטָלוֹ; וְכוּפָה עָלָיו כְּלִי עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן, וּמִבְּעָרוֹ.

ד. הָיוּ לוֹ כְּפָרוֹת רַבּוֹת שְׁלֵתְרוּמָה, וְצָרִיךְ לְשַׂרְפָּה עָרֵב שַׁבָּת לֹא יַעֲרֵב טְהוֹרָה עִם הַטְּמֵאָה, וַיִּשְׂרֹף; אֲלֹא שׂוֹרֵף טְהוֹרָה לְעֶצְמָהּ, וְטְמֵאָה לְעֶצְמָהּ, וְתַלְוִיָּה לְעֶצְמָהּ. וּמְנִיחַ מִן הַטְּהוֹרָה כְּדֵי לֶאֱכֹל, עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּלִבָּד.

ה. מִי שֶׁשָּׁכַח אוֹ הִזִּיד וְלֹא בִּדֵּק בְּלִיל אַרְבַּעַת עָשָׂר, בּוֹדֵק בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר בַּשַּׁחֲרִית; לֹא בִּדֵּק בַּשַּׁחֲרִית, בּוֹדֵק בַּשָּׁעֵת הַבַּעֲוִיר; לֹא בִּדֵּק בַּשָּׁעֵת הַבַּעֲוִיר, בּוֹדֵק בְּתוֹךְ הַחֹג. עֶבֶר הָרֶגֶל וְלֹא בִּדֵּק בּוֹדֵק אַחֵר הָרֶגֶל כְּדֵי שִׁיבְעָר מֶה שִׁימָצָא מִחֶמֶץ שֶׁעֶבֶר עָלָיו הַפֶּסַח, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנִיָּה.

ו. כְּשֶׁבוֹדֵק הַחֶמֶץ בְּלִיל אַרְבַּעַת עָשָׂר, אוֹ בַּיּוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר, אוֹ בְּתוֹךְ הָרֶגֶל מִבֶּרֶךְ קֹדֶם שִׁיתְחִיל לְבִדֵּק, בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בַּעֲוִיר חֶמֶץ; וּבּוֹדֵק וּמִחֶפֶשׁ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁמִּכְנִיסִין לָהֶם חֶמֶץ, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְאִם בִּדֵּק לְאַחֵר הָרֶגֶל, אֵינוֹ מִבֶּרֶךְ.

ז. כְּשֶׁגּוֹמֵר לְבִדֵּק אִם בִּדֵּק בְּלִיל אַרְבַּעַת עָשָׂר, אוֹ בַּיּוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר קֹדֶם שֶׁשֶׁ שָׁעוֹת צָרִיךְ לְבַטֵּל כָּל חֶמֶץ שֶׁנִּשְׁאָר בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְאֵינוֹ רוֹאֶהוּ; וַיֹּאמֶר, כָּל חֶמֶץ שֶׁיֵּשׁ בְּרִשּׁוֹתַי שְׁלֹא רָאִיתִיו וְלֹא יָדַעְתִּיו, הֲרִי הוּא בָטֵל, וְהֲרִי הוּא כֶּעָפָר. אֲבָל אִם בִּדֵּק מִתַּחֲלַת שְׁעָה שְׁשִׁית וּלְמַעְלָה, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבַטֵּל שֶׁהֲרִי אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ, שֶׁכֵּבֶר נֶאֱסָר בַּהֲנִיָּה.

ח. לְפִיכָף אִם לֹא בָטֵל קֹדֶם שֶׁשֶׁ, וּמִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמַעְלָה, וּמִצָּא חֶמֶץ שֶׁהִיָּה דַעְתּוֹ עָלָיו וְהִיָּה בְּלָבוֹ, וְשָׁכַחוֹ בַּשָּׁעֵת הַבַּעֲוִיר וְלֹא בְּעָרוֹ הֲרִי זֶה עֶבֶר עַל "לֹא-יֵרָאָה" (שְׁמוֹת יג, ז; דְּבָרִים טז, ד) וְ"לֹא יִמָּצָא" (שְׁמוֹת יב, ט), שֶׁהֲרִי לֹא בָעָר וְלֹא בָטֵל; וְאִין הַבָּטוּל עֲתָה מוֹעִיל לוֹ כָּלוּם, לְפִי שֶׁאֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְהַפְּתוּב עֲשָׂהוּ כְּאִלוֹ הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ, לְחִיבּוֹ מִשּׁוּם "לֹא-יֵרָאָה" וְ"לֹא יִמָּצָא". וְחֵיב לִבְעֹרוֹ, בְּכָל עֵת שִׁימָצְאוֹ. וְאִם מִצָּאוֹ בַּיּוֹם טוֹב כּוּפָה עָלָיו כְּלִי עַד לְעָרֵב, וּמִבְּעָרוֹ; וְאִם שְׁלֵהֲקִדֵּשׁ הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְכַפּוֹת עָלָיו, שֶׁהַכֹּל פּוֹרְשִׁין מִמֶּנּוּ.

ט. מִי שִׁיָּצָא מִבֵּיתוֹ קֹדֶם שָׁעֵת הַבַּעֲוִיר לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, אוֹ לֶאֱכֹל

בסעודה שלמצה כגון סעודת ארוסין ונשואין, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבצר ויחזור למצותו, יחזור; ואם לאו, יבטל בלבד. יצא להציל מיד הגיס, מן הנזר, מן הדלקה, ומן המפלת יבטל בלבד, ודיו. יצא לצרך עצמו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו יחזור מיד. ועד כמה הוא חוזר, עד כביצה; היתה פחות מכביצה, מבטלו בלבד ודיו.

י. מי שהניח עיסה מגלגלת בתוך ביתו ויצא, ונזכר אחר שיצא והוא יושב לפני רבו, והיה ירא שמא תחמיץ קדם שיבוא הרי זה מבטלה בלבד קדם שתחמיץ; אבל אם התחמיצה, אין הבטול מועיל כלום, אלא כבר עבר על "לא-יראה" (שמות יג, ז; דברים טז, ד) ו"לא ימצא" (שמות יב, ט), וחיב לבצר מיד כשיחזור לביתו.

יא. כיצד בעור חמץ: שורפו, או פורר וזורה לרוח, או זורקו לים; ואם היתה החמץ קשה, ואין הים מתתכו במהרה הרי זה מפררו, ואחר כך זורקו לים. וחמץ שנפלה עליו מפלת, ונמצא עליו עפר שלושה טפחים או יתר הרי הוא כמבער; וצריך לבטל בלבד, אם עדין לא נכנסה שעה ששית.

יב. נתנו לנכרי קדם שעה ששית, אינו צריך לבצר. ואם שרפו קדם שעה ששית, הרי זה מתר להנות בפחמין שלו בתוך הפסח. אבל אם שרפו משעה ששית ומעלה הואיל והוא אסור בהנחה, הרי זה לא יסיק בו תנור וכירים, ולא יאפה בו, ולא יבשל בו; ואם אפה או בשל אותה הפת ואותו התבשיל, אסור בהנחה. וכן הפחמין שלו אסורין בהנחה, הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנחה.